

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETÁRIUM TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.
Fél évre	4 "
Egész évre	8 "
Egyes szám ára	20 fill.

Felelős szerkesztő:
ZÁDORV KÁROLY.
Lap kiadó tulajdonos:
FIGULI ANTAL.

A lap szerelmi részét illető közlemények a »Petrozsény és Vidéke« szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a Kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyitléri közlemények árszabály szerint számíthatnak.

Takarmányhiány.

Egy kedvezőtlen év kisbirtokosainkat, különösen a jószágtenyésztő vidékeket pusztulás-sal fenyegeti.

A Zsilvölgy mezőgazdájának létfenntartó foglalkozása az állattenyésztés s ha nincs nyári legelő s nem terem takarmány, kisbirtokosaink azonnal a tönk szélére jutnak.

A magyar közgazdasági politikának kellene gondoskodni, hogy a megváltozott életviszonyok követelményének szemellett tartásával, helyes mederbe tereljük ezt az erjedő folyamatot.

Mielőtt helyi vonatkozással a jelentkező megfigyelt baj orvoslására nézve véleményt nyilvánítanánk, Franciaország példájára hivatkozunk annak bebizonyítása végett, hogy a földmives népünk sorsán mi is céltudatos gondoskodással segíthetnénk.

A francia kiskisgazda története, az ottani mezőgazdasági politika utmutatoul szolgálhat nekünk. Mikor a francia nagy uradalmak átérttek a gépüzemre és az ipar nagy gyárakban tömörült, a francia paraszt gazda megmaradt régi hagyományai mellett. Nem lett szegényebb, hanem a fejlődő társadalom lett gazdagabb és a fényes paloták s a hatalmas forgalom, meg a nyüzsgő városi élet mellett napról, napra jobban feltűnt a földmives gazda visszamaradottsága. Ezt látva a francia törvényhozás a legmesszebb-

menő állami segítséget nyújtotta a kis gazdák termelő szövetkezeteinek.

A francia földmives szövetkezeti mozgalom lényegileg két irányban halad. Egyik iránya az, hogy a parasztgazda terméseredményét növelje, a másik pedig az, hogy árucikkeiket kollektív uton értékesítse. Alakultak ennek megfelelően gazdaszindikátusok abból a célból, hogy a talajmunkáláshoz és a csépléshez szükséges gépeket továbbá a műtrágyát, szénét és tenyészállatokat, szóval a mezőgazdaság segéd anyagait közösen vásárolják be és alakultak szövetkezetek, a melyek a gazda növény- és állat termékeit iparilag meg kereskedelmileg értékesítik.

Elkészítették ott a termelés üzemtervét és szövetkezetet alapítottak. Nem kértek állami segítséget, nem jártak vándorutat küldöttségekkel és mégis rövid néhány esztendő leforgása alatt bekövetkezett a gazdasági élet fellendülése, az anyagi boldogulás. A nagy és erős tehén- s egyéb állatállomány révén sok trágyát kapott a föld. A növény termelés megkétszereződött. Az összes állatok egészségesek és kifejtettek lettek. A lakosság jóléte pedig annyira emelkedett, hogy asztalos, lakatos, kovács, bognár és szabó iparosok telepedtek be a kiskisgazdák falvaiba. Szóval, mióta a gazdának jövedelme van, termésheszes alapon kifejlődött az építőipar és a segédiparágak, a lakosság megsaporodott és a jólét általános lett. S Franciaországból, a hol a

kiskisgazda majdnem mindenütt hasonlóan szervezkedett már és részt is vehet a modern társadalmi életben, nincs kivándorlás és talán nem is lesz soha.

A francia kiskisgazdák példáját kell nekünk is követnünk a nép millióinak érdekében.

Hivatalos közgazdasági ismertetés alapján utalunk a francia mezőgazdasági politika közhasznu sikerére. A mi viszonyaink elűtnek az ottanitól s így ehhez mérten képezi a nemzet közgazdasági kormányzásának fontos feladatát, hogy a nép zömének sorsán segítsen. Sőt az ország egyes vidékein más és más módon lehet és kell a kis gazdák érdekéről gondoskodni. Hangsúlyozzuk, hogy: kell.

A Zsilvölgy földmives lakosságán az ugynevezett modern mezőgazdaság nem segít. A talaj mivéléshez, az aratáshoz, csépléshez stb. ide hiába adnának gépeket. Míg máshol nagy hasznát vennék.

Itt a jószág állomány nemesítése, az állattenyésztés tökéletesítése, a mesterséges takarmány termelése biztosítaná a jószágtenyésztést s az ezzel foglalkozók boldogulását. Erre kellene — még ugynevezett szelid nyomással is — törekedni.

Az alföldi parasztban is meg van a konzervatív hajlam, bár elvitáztatlanul sokkal felvilágosodottabb, mint a Zsilvölgy öslakossága, mely teljes visszamaradottságban él. Tapasztaljuk

„PETROZSÉNY és VIDÉKE” TÁRCÁJA.

Vallomás.

Magda ebben a percben épen tizedszer pillantott a szoba sarkában álló óra felé. Végre észrevette a szegény Tóth Béla is és szomoruan kezdett ajánlkózni.

— Kijönnek holnap a parkba? kérdezte Magdától félénken, halkán.

— Szó sincs róla, felelt a leány jóval több hévvel a kelleténél. Holnap különben is csunya idő lesz.

— És holnapután?

— Akkor is csunya idő lesz.

— Nem igaz! vágott közbe a mama, aki már fél órája nézett a leányára, kipirult arccal és haragos tekintettel. Szép idő lesz holnap is, meg holnapután is, mindég szép idő lesz, ha én akarom: legyen nyugodt Béla!

Béla nem volt valami nyugodt, de annál nyugtalanabb lett Magda.

Hallott már valamit az emberi akarat csodáttevő erejéről, van-e erősebb akarat a világon, mint egy anyáé, aki a leányát férjhez akarja adni! Ha a mama erősen felteszi magában, hogy sétára való, szép idő lesz: akkor ugy is lesz, az már bizonyos.

Nem érzett valami különös kedvet hozzá, hogy meghallgassa a mama megjegyzéseit a ma délutánra várt magaviseletéről, hát elhúzódott a vihar elől a kis szobájába. Leült az asztalkájához és tollat tett a tolszárba egy divatos, óriási levélpapírra kezdett írni. Kipirult arccal, nagy hévvel merült a munkájába, a szobában züm-mögő, álmos legyecskék kíváncsian röpködtek körül.

— Mit irsz? — szólt be az anyja szigorúan.

A varrónőnek irok, hogy jöjjön el a lila szövetért, felelte gyorsan Magda.

A mama nem akart bővebben utána járni a dolognak (nem ért rá, mert épen szakácsné változás volt), pedig ugyancsak meglepődött volna, ha kissé odapillant a leánya munkájára. A papíron olvasható szöveget a legjobb akarattal sem lehetett volna szellemesnek, vagy változatosnak nevezni. Mindössze enyi volt: Szöszikém ... ez ismétlődött négy lapon keresztül. Másnak együgyű irkálirka, de Magdának sokat jelentő szívhez szóló költemény.

— Most ird le egy párszor visszajáról is, ugy még érdekesebb — szólalt meg valaki a háta mögött. Magda sikoltva pillantott fel, de már akkor ott volt az írás nővére, az okos szemű, szép asszony kezében. Olga a fiatal asszony, rögtön megértette a helyzetet és gunyos nevetéssel felelt a Magda könyörgésére:

— Hát ez a baj kis lányom? kérdezte kegyetlenül. — Ezért nem kell neked Tóth Béla? Szegény mama egészen kétségbe van esve miattad ... Te meg arról a világ legnagyobb korhelyéről álmodozol titokban; no, de majd segítünk a dolgon! Ez az érdekes irat öt perc múlva a mama kezében lesz.

Magda sokkal jobban ismerte a testvére határozott jellemét, mintsem hogy tovább is könyörögni próbált volna.

Megelégedett azzal, hogy lenéző pillantással mérte végig áruló nénjét. Azután egy őrizetlen percben kisorsrant az ajtón és lihegve, vissza se nézve futott egyenesen fel a hegynek, a fenyveserdőbe; mert találkozni akart ő vele; azonnal, mindáron.

Mikor már közel volt a padhoz, ahol a fiatal uj-

ságirót látta gyakran időzni, hirtelen megállt. Mit is fog mondani neki? Hogy is mondhatná el, mi történt, mikor ők ketten még csak egy bizalmas szót sem beszéltek egymással soha? Irodalomról, művészetéről, komoly dolgokról beszélgettek, mint két jó barát. Szerellem? Ez a szó soha sem fordult elő és hogy valaha kimondják, azt Magda nem is várta, nem is remélte. Megelégedett azzal, hogy ő maga imádta titokban azt a léha, talán nem is egészen korrekt, de minden esetre zseniális fiút: megelégedett azzal, hogy mindennap látta és elbeszélgetett vele alkonyattájt itt, a falu fenyvesében, közbős dölgekről. Hogy is gondolhatott arra, hogy az érzéseiről beszéljen előtte? Nem. Csak épen látni szeretné még egyszer, utoljára. Aztán haza megy és aláveti magát a mama zsarnokságának. Külsőleg engedelmeskedni fog, de szívében örökké meg fogja őrizni az ő boldogtalan egyetlen szerelmét.

Nem tudja meg soha, hogy szerettem — mondta magában, amint a kis tisztásra tért. A másik oldalon akkor közeledett épen az író: a biboros alkony fény-nyel árasztotta el hullámos hajja, érdekes fejét, de a járása ... a járása sajátosságosan bizonytalannak látszott.

Mikor közel ért Magdához, a leány is meglepődve nézte. Ugy látszott, hogy az ideálja valami különös, felhevült hangulatban van. Az arca égett, a szeme lángolt és a hangja remegett a meghatottságtól, amint üdvözölte a fehér ruhás lányt, aki zavartan állt meg egy nagy fenyőfa tövében.

— Az Isten áldja meg, amiért eljött, — mondta. Tudtam, hogy itt lesz. Én is eljöttem pedig jóbarátaim vannak itt, kedves, aranyos fiúk. Egy kis délutáni murit

évenként, hogy a kedvezményes áron beszerzett értékesebb bikáktól, mint igyekeznek az itteni tenyésztők szabadulni s inkább használják fedezetésre az itteni csenevész apaállatokat. Természetes, hogy ily módon az állatállomány nemeseítéséről, értékesebbé tételéről szó sem lehet. Arról pedig, hogy mesterséges takarmány termeléssel elejét lehetne venni az idehez hasonló takarmányinségnek, a mi jószágtenyésztőinknek fogalma sincsen. Sőt felvilágosultabb lakóink között nyilvánul a téves vélekedés, hogy a Zsilvölgyben nem lehet mesterséges takarmányt termelni. Tapasztalás alapján, a legjobb meggyőződéssel állíthatjuk, hogy ez nem igaz. Ahol a széna, tengeri és a kapásvetemény megterem, ott a talaj és éghajlat mesterséges takarmány termelésre is megfelel. Természetes, hogy a talaj megművelése fáradságosabb és költségesebb. Csakhogy a föld hozama mindezért bőséges hasznosítást és nem állna elő a mostanihoz hasonló ama nyomasztó helyzet, hogy a közgazdasági kormányzatnak kell már a nyár derekán gondoskodni takarmány beszerzésről, hogy kisgazdáink jószágát az éhenpusztulás ellen biztosítsa, vagy, hogy a tenyésztők ne legyenek kénytelenek marháikon csaknem ingyen tudni.

A zsilvölgyi kisbirtokosok kizárólag a jószág és a széna értékesítése után jutnak pénzhez, mely a közterhek viselésére és szükségleteik fedezésére kell. Sajnos, ezt az egyetlen jövedelem forrást sem használják ki az éghajlati és talajviszonyoknak megfelelő módon.

A köznéppel érintkező papoknak, tanítóknak, jegyzőknek s intelligensebb elemeknek kellene jótanácsot, buzdítással, sőt példaadással az okszerű állattenyésztés és mesterséges takarmánytermelésre reábirni s ezzel a jószágállomány elértektelenedésének és a takarmányhiány veszélyének — legalább emberi számítás szerint — elejét venni a mi kisgazdáinknál.

Hogy miként lehetne elmaradott földmives lakosaink boldogulását előmozdítani, arra a helyes utra reávezetné a népre hatni tudó hivatott tényezőket az érdekeiket szíven viselő jóakaratu gondoskodás.

A kérdés felvetését ennek felköltésére irányuló szándék indokolja.

KÜLÖNFÉLÉK:

— **Wekerle Sándor dr. Vajdahunyadon.**

Folyó hó 16-án d. u. fél 3 órakor Petrozsényből külön vonattal elutazva Vajdahunyadra ment Wekerle Sándor dr. m. kir. miniszterelnök és pénzügyminiszter az ottani vasművek megtekintése végett. A miniszterelnök kíséretében voltak Szerényi József államtitkár, dr. Ajtay Aladár és Barcsay Andor országgyűlési képviselők s Báro Bornemissza hunyadmegyei főispán és a Budapestről vele jött illusztris kíséret. A miniszterelnök és kíséretével a külön vonat délután 3/6 órakor robogott be a pályaudvarra, hol a vasgyár hivatalnokai karán S. Chalát főbányatanácsossal fogadta a magas vendégeket, kik a vasgyári tisztikar kalauzsolása mellett megtekintették az összes vasműveket. Este a vasgyári vendéglőben vacsoráltak a vendégek a vacsorán a főbb vasgyári tisztviselők is részt vettek. A miniszterelnök és kísérete folyó hó 17-én reggel Gyalárra utazott az ottani vashányák megtekintése végett, onnan fél 12 órakor érkezett vissza Vajdahunyadra, ahol készen várta már külön vonata, melylyel kíséretével együtt tovább utazott.

— **Rendőrbiztos választás** volt Vulkánban f. hó 24-én, 28 pályázó közül U. I. József petrozsényi községi iktató-kiadót választották meg. Ezt az állást most szervezte a község, tekintettel a nagyművi idegen és az ország minden részéből beözönlő munkásforgalom és népmozgalom által szükségessé tett közrendészeti teendők ellátására. Az ambiciozus, intelligens új rendőrbiztosra terhes nagy felelősséggel járó és fontos feladat vár, amire tekintettel, megfelelő egyént választott a községi képviselőtestület.

— **Eljegyzés.** Groszek Viktor petrozsényi tekintélyes iparos eljegyezte Opra János petrozsényi ház- és földbirtokos kedves leányát: Valériát.

— **Színház Petrozsényben.** Kunhegyi Miklós újonnan szervezett színtársulata aug. hó 4-én kezdte meg kéthétre tervezett előadásait Petrozsényben, a Wagner színloda nagytermében. A műsor következő: Kedd aug. 4-én: Vig őzveg, operette. Szerda aug. 5-én: Tartalékos férj. Csütörtök aug. 6-án: Tanító ö falusi életkép. Péntek aug. 7-én: Varázskeringő, operette. Szombat aug. 8-án: Kis alamuszi, operette. Vasárnap aug. 9-én d. u.: Peleskei nőtárus, este: Helyre asszony. Hétfő aug. 10-én: Virágcsata, operette. Kedd aug. 11-én: Gyermek, színmű. Szerda aug. 12-én: Le a férfiakkal! Csütörtök aug. 13-án: Ördög, vigjáték. Péntek aug. 14-én: Koldusgróf, operette, zona. Szombat aug. 15-én: Dollárkirálynő. Vasárnap aug. 16-án d. u.: Diurnista, este: Mária bátya. A tagok névsorát jövő számunkban közöljük. Értesülésünk szerint a vidék jó erőit szerződött az igazgató s így jó előadásokat várhat műpártoló közönségünk.

— **A bukaresti gazdasági akadémia** növendékei ismereteik gyarapítására gazdasági viszonyaink tanulmányozása céljából Tirgu-Jiuból 24 kocsin tanáraik vezetésével átrándultak hozzánk f. hó 22-én délután. Este a «Minta»-vendéglőben volt a társas vacsora, melyen Petrozsényből is többen részt vettek. Az intelligens ifjak és tanáraik a szomszéd magyarnemzet iránti rokonszenvüknek jöleső bizonyítékát adták. Péter népzene-karával magyar népdalokat huzattak, majd nemzeti imánkat, a: «Hymnus»-t állva hallgatták, mire viszonzásul a magyar vendégek a román nemzeti «Hymnus»-t huzatták s felállva együtt énekelték a román kirándulókkal. Valóban lélekemelő és lelkesítő volt a kölcsönös becsülésnek és rokonszenvnek kifejezésre jutott megnyilatkozása. A mi románjaink megatlanhatnák romániai szomszédainktól, azt, amit azok is hangoztattak, hogy ez itt Magyarország s aki itt nemzetellenes aspirációkat követ, vagy hirdet, az hazaáruló s méltatlan annak a nemzetnek a becsülésére, amelynek cégére alatt, sőt megbízása nélkül, és intenciója ellenére nemzetellenes bűnös üzemekre vetemedik. Éjjelre a főgimnáziumi internátusban (Szokol Miklós házában) voltak a kiránduló akadémisták elszállásolva s 23-án átrándultak Csímpára az ottani nagy faiparvállalat és erdészeti tanulmányozására. (Romániában a gazdaság és erdészet együtt képezi a felsőbb iskolai — akadémiai — tanulmányok tárgyát). A kirándulókat Popovits Miklós akad. igazgató vezette, aki magyar származású s szülőföldje és a magyar nemzet iránti szeretetének lelkesedéssel adott kifejezést. A tanulmány uton részt vett Stirbei román herceg is.

— **Virágzó ipar** fejlődött ki hazánk déli részén és nagyban járul hozzá a vidék vagyoni viszonyainak konszolidálásához. A legjobb hírvénnek örvendő Nagy-kikindai és Zsombolyai Bohn-féle téglagyárakat értjük, melyek a tulajdonosok szakavatott vezetésével a monarchia legnagyobb telepévé fejlődtek ki. A Bohn-féle szab. átfedő cserepek, melyekből a cég évente 20 milliónál többet gyárt, közkedveltségnek örvendenek. A cég újabbán Békéscsabán is hatalmas telepet létesít, mely számos munkásköznek keresetet fog adni.

— **Továbbképző tanfolyam.** A budapesti m. kir. állami felső építő-ipariskolában (Budapest, VII. ker. Töklýt út 74. szám alatt) 1908. november 1-én kőfaragó továbbképző tanfolyam címen egy, két öthónapos téli félévre terjedő esti tanfolyam nyílik meg. A beírás október hó 15-től 31-ig történik; a tanítás évenként november 1-től március hó végéig tart. A tanfolyam befejeztével a tanulók a tanfolyam elvégzését tanúsító bizonyítványt kapnak. A tanfolyamra felvételt a kőfaragó segédek és mesterek, akik az írás és számolás elemeiben jártasok. A belépni szándékozóknak erkölcs bizonyítványt, s foglalkozásukról munkakönyvet, vagy ai munkaadónak az 1. foku iparhatóság által hitelesített bizonyítványt kell bemutatniuk. A beíratás díj félévénként 1 korona a tandíj szintén félévénként 10 korona.

— **A hazatérő munkások érdekében** a m. kir. földmívelésügyi Miniszter felkéri a törvényhatósági munkaközvetítőket, árm. és belviz. szab. társulatokat, folyam. és kulturmérnöki hivatalokat, közigazdasági előadókat, gazd. tudósítókat, gazd. egyleteket, gazdaköröket, erdő-igazgatóságokat, erdőhivatalokat, erdőgondnokságokat, erdőfelügyelőségeket, állattenyésztési felügyelőket, kereskedelmi és iparkamarákat, gyáriparosokat, orsz. szövetséget, hogy tekintve azt, hogy az Amerikából való visszavándorlás szüntelenül tart s igen sok munkát kereső érkezik haza, hogy a vezetés alatt álló földmívelésügyi minisztérium munkásügyi osztályával (Budapest Ország-ház tér) közvetlenül levélben, táviratban vagy távbeszélőn közöljék, hogy milyen munkásokra van szükségük s milyen bérfeltételek mellett hány munkást volnának hajlandók alkalmazni? A bejelentés a munkaadókat nem kötelezi arra, hogy a munkaalkalmakra csak visszavándorlókat alkalmazzanak s addig míg ilyenek nem jelentkeznek, más munkást ne fogadjassanak fel, a munkaadók a bejelentés után is bármikor s bárkit felfogadhatnak zavarok megelőzése céljából ilyen esetben csupán azt kell bejelenteniük hogy az időközben a visszavándorolt munkások részére kinált munkaalkalom már nem áll fenn. A bejelentett munkaalkalmakról a visszavándorló munkásokat a belügyi és kereskedelemügyi miniszterekkel egyetértően szervezett közvetítési kirendeltségek azzal értesítik, hogy mielőtt a munkahelyre elindulnának, vagy közvetlenül maguk irjanak, hogy a községi előjáróságot vagy a földmívelésügyi minisztérium munkásoközvetítési osztálya útján előbb irassanak levelet ahhoz a munkaadóhoz, a kihez munkába öhajtanak állani, azért hogy a részletes feltételekre nézve egymással tisztába jöjjenek.

csaptunk, de én ott hagytam őket, megéreztem, valami megmagyarázhatatlan sejtélem sugta, hogy maga vár reám.

A modora annyira elűtött az ő rendes, gondatlan könnyedségétől, hogy Magda alig ismert reá. De ez a meleg, érzéletes hang, a szívéig hatott s úgy érezte, hogy ma föl tudná tánni szívét.

— Üljünk le erre a kedves, kis fehér padra.

Jó erősen megragadta a kedves és biztos kis fehér padot, mintha attól félt, hogy elszalad tőle. Aztán sóhajtozva, szótlanul nézett le a völgybe.

— Magda! — mondá az ifjú esdeklő, remegő hangon, ne is tagadja: én tudom, hogy szeret. Pedig én nem vagyok méltó magára. Senki fia vagyok, se országom, se házam, se pénzem. És szerelmére méltatlan vagyok. Hígyje el Magda!

— Nem hiszem! — tiltakozott a leány, akinek az egész lelkét valami boldog, sejtelmes várakozás töltötte el.

— Ha mondom, akkor elhiheti: Ne merje senki azt mondani, hogy én hazudom. Züllött, léha vagyok, de hazudni nem szoktam! Miről is beszélünk? Tekintete bizonytalanul révedezett.

— Igen, arról beszélünk, hogy én szeretem magát . . . azaz, hogy maga szeret engem, mindegy. Fogadja meg, Magda, fogadja meg . . .

— Mit fogadjak meg? kérdezte Magda izgatott suttogással. Ez a váratlan vallomás, épen ma, mikor olyan boldogtalan, valami édes, boldog érzésbe ringatta lelkét. Most akár meg is halhatok, gondolta.

Az ifjú már előtte térdelt.

— Fogadja meg, hogy soha nem megy máshoz feleségül . . . Én nem vehetem el. Ha meg is fogadnám, hogy hü maradok magához, nem tudnám megtartani.

De ígérem, hogy mást sem veszek el soha: a szívem oltár marad, a melyen csak a maga képét fogom őrizni. Élünk egymásnak, távol egymástól és mégis örökké együtt . . . Fogadja meg!

— Fogadom, — felelte Magda ünnepiessen. Ez az érzelmektől áthatott nyilatkozat mélyen megindította. Épen ma! Csodálatos! Eddig még soha nem sejtette vele az író a lelkét elárasztó érzelmeket.

Az író könyező szemét türülgeti. Még mindig térdelt, de aztán hirtelen megingott és leült a föbe. Magda fölállt a padról, mert az esti sétálók nagy csoportban kezdték ellepni az erdőt.

Az író hirtelen megcsókolta a ruhája szegélyét. Aztán könnyes szemmel nézett utána, amíg csak elnem tűnt a sötét lombok mögött. Mikor már nem látta, végig feküdt a fűvön és abban a percben mélyen elaludt. Ugy találták meg barátai, akikkel aztán tovább duhajkodott.

Másnap mámorosan és nagyon rossz hangulatban ment el a rendes sétahelyére.

Ma igazán szeretném, ha nem jönne ki ez a kis macska, aki úgy rajong értem. Talán nem jön. Tegnap óta nem láttam . . . Tessék, itt van!

A hegyi uton csakugyan Magda közeledett.

— Csak azt akarom mondani — lihegte sebesen, — hogy ne ítéljen el, ha azt hallja, hogy . . . hogy menyasszony vagyok.

Ezzel elfutott. Az író közönyösen nézett utána.

Öszán.

— **A kánikula.** Julius 22-én megkezdődött a rettenetes kánikula s tart augusztus 23-ig. Rendes körülmények között ezeken a napokon szórja a nap legmelegebb sugarait a földre s a tikkasztó sugarak sárgára festik a fák zöld leveleit, megaszalják a mezők fűvét s egyaránt megkínözza az embert és az állatot. Ezt azonban most hetekkel előbb elvégezte az öreg Nap. Egyébként is az idén egészen rendellenes volt az időjárás. A hirhadt fagyos szentek nem dideregtek a tavasszal, sőt boldogan sütkérezhettek a kellemes tavaszi napsugáron, de helyettük didergünk mi a kánikulában, amikor nappal sincs tulságos meleg, éjszaka pedig még a felöltő sem védi meg az embert a didergéstől. Bizony elkelne már egy pár napi kánikula.

— **Látványosságok** Eldorádója Petrozsény. Ugy látszik jó üzletet csinálnak itt mindenféle mutatványokkal és produkciókkal. A piacon szünet nélkül nyikorognak a verklék, rikácsolnak a kikiáltók. Van körhinta, amerikai hinta, óriáskigyó, karikadobás, panorámák, gyorsfényképfelvételek stb. Van alkalom szórakozni, csak pénz legyen. És ugylátszik az is van, mert különben felszednék a sátorlót s innék innen a világsodáit.

— **Pusztító zápor.** A hosszas szárazság után megeredtek az ég csatornái. Folyó hó 15-én (éppen a miniszterelnök és kísérete Petrozsénybe érkeztek) kezdett esni s azóta naponként hullott az ég áldása. Mert az eső, ha elkésve is; de még mindig jótékony hatással volt a szomjas földre. A mező, a kerti és kapásvetemények felújultak s különösen a kiscsodák reménye újraéledt. Mert ezek már nem tudták, hogy mit tegyenek jószágaikkal. Most legalább remélhetőleg lesz őszig leelő, sőt sarjutmásra is van kilátás, ami a téli takarmányhiányt csökkentti. Azonban az eső kárt is okozott. Vasárnap, f. hó 19-én éjféltájban hatalmas dörgéssel és villámlással neki zúdult a zápor az egész Zsilvölgyben s reggelig szakadt az eső. Petrozsény főutcáján, a kocsitúra és a járdákon hömpölygött a szentes áradat, elborította az alacsonyabban fekvő udvarokat, befolyt a kutakba és pincékbe s igen sok fabódét szent és: ólat elsodort. Több alacsonyfekvésű szobában bokaig ért a víz. A Zsilen és a Máleán hidakat, büriüket rombolt szét, megrongálta az utakat és a védőgátakat. Bóli-barlangnál részint eliszapolta a pályatestet, részint a vasuti töltést rongálta meg, annyira, hogy csak átszállással és késedelemmel lehetett közlekedni. A petrozsényi osztálymérnökség oly munkaerővel látott a pálya forgalomba helyezéséhez, hogy már másnap fennakadás nélkül lehetett közlekedni. 1892. óta ilyen pusztító vízveszedelem nem volt a Zsilvölgyben.

— **Érdekes fogadás.** Gyulafehérvárt az ottani utas ezrednél gyakorlati kiképzésen levő katonatisztek közül kettő, névszerint Strechner Lajos huszárhadnagy fogadott Kázmér Lajos huszárfőhadnaggyal, hogy egy nap alatt nehézséggel lovassági karddal 50.000 vágást tesz a levegőbe. Strechner Lajos hadnagy meg is nyerte a fogadást, mivel reggeli 8 órától este 1/4 9 óráig az 50.000 vágást megtette. Minden ezer vágás után 2 perc és az ebéd ideje alatt 30 perc pihenőt kapott. A fogadás 16.000 korona pénzről és egy 16.000 korona értékű 2 lovas fogatból állott. Strechner hadnagy az 50.000 vágást a »Hungária« disztérmben bizottság előtt tette meg. Ezen szinte hihetetlenül hangzó fogadás egész napon át a legnagyobb izgatottságban tartotta egész Gyulafehérvár közönségét.

— **Mennyire hallatszik el az emberi hang?** Az amerikai Coloradoban érdekes kísérleteket végeztek a minap arra nézve, hogy milyen messzire hallatszik el az emberi hang. Kíttunt, hogy ez a távolság átlag 30 kilométert is kitesz. A kísérletet oly módon végezték, hogy egy ember egy hegy tetejéről elküldte ezt a szót: »Bob«. Tőle négy és fél kilométernyire ugyancsak egy hegy tetején állt egy másik ember, aki a »Bob«-szót egész tisztán megértette. Persze a távolság, amelyben az emberi hang még megérthető, egyének és éghajlat szerint változó. Hideg éghajlat alatt sokkal messzebbre elhallatszik a hang, mint száraz, meleg éghajlat alatt. Ezért van, hogy télen messzebből meghalljuk a kiáltást, mint nyáron. Foster hadnagy, aki egy expedíciót vezetett az északi sarkokra, azt mondja, hogy egy tőle két kilométernyire lévő társával egész tisztán meg tudta magát érteni, Sir John Franklin meg azt írja, hogy ő sohasem tudta magát megérteni távolabbról mint 500 méterről. Joung orvos azt mondja, hogy Gibraltárban 16 kilométernyire is elhallatszik az emberi hang. A fizikából mindenki tudja, hogy ez a távolság a víz alatt és általában sűrű közegben, megsokszorozódik. A genfi-tón végzett kísérleteknél például 140 kilométer távolságot ért el Franklin megemliti, hogy a vizen 800 méter távolságból meghallotta két kő összezördülését.

— **4 koronás utalvány találatot;** aki elvezítette jelentkezzen e lap Kiadóhivatalába, ahol beigazolása után az utalványát megkaphatja.

CSARNOK.

Vajdahunyd és környéke.

Turista útmutatót adott ki ezen cím alatt dr. újtordai Kövári Ernő Vajdahunyd. Vajdahunyd és vidéke látni valóit ismerteti a füzet, melynek ára 1 kor.

Többször hangzottunk már, hogy kíváncsok volna a kirándulók tájékoztatására Petrozsényről és a Zsilvölgyről ilyen »kalauzt« kiadni, mely az idegeneknek útmutatóul szolgálna.

A Wachter József kiadásában megjelent füzetből alábbiakban adjuk a »Vajdahunyd«-ra vonatkozó olvasóinkat bizonyára érdeklő ismertetést:

»Mint legtöbb városunknak, úgy Vajdahunydnek is, alapítása a messi történelmetől időszerű nyulik vissza s keletkezését homály fedi.

Valószínű, hogy már a dákoknak volt itt telepük s hogy itt laktak, bizonyítják a környéken talált dák pénzek. Hisz a dák főváros Sarmiz-aegethusa (később Ulpia Trajana, a mai Várhely) közel volt s feltehető, hogy a főváros környéke lakott volt.

A római korból már biztosabb adataink vannak. A Szentpéter-hegyen kiásott fejnélküli életnagyságú szobrok rómi eredetűek s ma is láthatók a Benedikty-féle udvaron.

Az 1901. évben, a gyár területén végzett földmőz-gosítás alkalmával szintén találtak egy cserépfazékban mintegy 2000 drb. különböző korból való római esüstpénzt.

A régi Hunyd a vár melletti hegyen terült el s itt lehetett a piac, melyet a lakosság ma is annak nevez.

Hunyd már a régi időben kiváltságos város volt. 1867.-ben törvényhatósági joggal, külön városi főispánnal bírt, mely kiváltsága 1876.-ban szűnik meg. (Utolsó főispánja Török Dániel volt, ki alá Hunydon kívül Vizakna, Gyulafehérvár, Abrudbánya, Hátszeg tartozik). Külön főbírája, városi törvényszéke, egyes bírája volt. A múlt század elején az erdélyi gör. keleti püspök-hely-nök székhelye. Sok ur, előkelő nemes család, u. m. a Gilényi (ma Kilyén) Nopcsa, Szilvási, Gola, Válya, Koncz, Benedikty birtokkal bírtak. Neve németül Eisenmarkt, zászlú Hanedeng (hívták még Vasvárnak is az itt levő vasbányák miatt, míg Dévának Rézvár s az aranyi hegyen létezett várnak Aranyvár volt a neve).

Vajdahunyd ma rendezett tanácsú város, a hunyadmegyei városok között 5000 lakóssal a 3-ik helyen áll, kiknek fele magyar, másik felének tulnyomó része oláh.

A városnak polgármestere és tanácsa van. Székhelye a hunyadi járásnak, járásbírósnak, adóhivatalnak, erdőgazdálkodásnak, van m. kir. posta-, távirat- és telefonhivatala, elemi körjegyzője, szent Ferenc-rendi zár-dája, két állami elemi és két felekezeti elemi iskolája, egy városi polgári leányiskolája, két ovodája, három takarékpénztára, a M. Á. V. végállomása, az E. B. V. kiinduló állomása. Van gőz- és kádfürdője, három vendéglője, u. m. a Hunyadi János téren a »Központi szála« (6 szoba, ára 1 korona 60 fillértől 2 korona 40 fillérig világítással. Szép étterem, kávéház, kiosk, kilátással a várra). A városház-utcában a »Strauss szála« (12 szoba, ára 1-1 korona, jó konyha, kényelmes étterem, kávéház, nyári helyiség), a Fűrdő- és Iskola-utca sarkán a »Vasgyári vendéglő«, melynek vendégszobái nincsenek, étterme, kávéháza és disztérme van, melyben szinpad áll s nagyobb összejövetelekre alkalmas.

Hunydnek vidéke a Maros felé lankás, míg a vár alatt egyesülő Zsalsd és Cserna vizek festői szép völgyületekben futnak a város felé. A város alsó részéből tiszta időben a Retyezát heglánc látható, mely még júniusban is hóval fedett. Éghajlata enyhe.

Vajdahunyd látnivalói, nevezetességei: a hunyadi lovagvár, a m. kir. vas- és acélgár, a gör. katolikus templom, a róm. kath. templom, a ref. templom.

Majd a vajdahunyadi lovagvár és a vár építői és urairól közöl érdekes adatokat.

— »Hogy kik alapították, nem tudni. A hagyomány szerint a Szentpéter-hegyen levő római váról építették. Hunyd várát Sebre vitéz 1409-ben kapja jutalmul Zsigmond királytól, Sebrenek fia Vajk v. Vojk, unokája János (Hunyadi). Mint koronabirtok IV. Béla és Nagy Lajos alatt szerepel a történelemben.

Hunyadi János alatt keletkezett a várkapolna, az országház (lovagterem) az azt magába foglaló erkélyes palotával, a nebojsza torony, a bástyafalak és tornyok.

A földszinti országház (lovagterem) második vörösmár-vány oszlopán minuscula írással ez áll: Hoc opus fecit fiei. mag. d. Johannes de hunyad regi hugi, gubna. a. d. MCCCCLIII. (Hoc opus fecit fieri magnificus dominus Johannes de Hunyad regni hungariae gubernator anno domini MCCCCLIII. — Magyarul: E művet nagyságos Hunyadi János, magyarország kormányzója készítette 1452).

Hunyadi János halála után (1456. szept. 16.) fia Mátyás király lett a vár ura, ki alatt a kaputorony, a nagy hid s a várnak északi része, az aranyház (Mátyás traktus) épült. Mátyás király 1481-ben fiának adományozza a 32.000 holdra terjedő hunyadi uradal-mat s fiát »hunyadi gróf«-fá nevezte ki. Corvin, vagy Hollós János 1492-ben horvát fián, Frangepán Beatrixet vette feleségül, de már 35 éves korában elhalt s a vár özvegyére száll, ki György brandenburi örgrófhöz ment másodsor nőül. Corvin Jánostól egy fia és egy leánya volt, kiknek korai halála után Beatrix is elhal s a vár egyedüli birtokosa György örgróf lett. Ez eltékozolt, elzalogosított mindent s a Hunyadiak gazdag levéltárát Anspachba vitette.

1526-ban a vár az egyénghi Török-családé, melynek birtokában maradt 1618-ig.

Az enyénghi Törökök között első Gáspár és Mik-lós, követi őket Bálint, ki alatt a vár leég, ostromlat-tik, elfoglalják, de ismét felépül.

Török Bálint protestáns létere a katolikus I. Fer-dinánddal tart, ezért zápolya Czibak Imrét küldi sereggel Hunyadra. Czibak 1534-ben felégeti és elfoglalja a várat, melyet azonban, Zápolyának hűséget esküdven, Török ismét visszanyer. Török Bálint udvarában nevel-kedett Tinódi Lantos Sebestyén.

1849. április 14-én a várbán időzik Bem és vezér-kara, ez alkalommal egy emléklapot írnak alá, melyen Petőfi írásával a többek között ez áll: »Es ki lón a boldog, a rény apostolait elfogadja e várba. Egy Székely ivadék, László József, és nője«, stb. Aláírások előzik ezt meg, még pedig: General Bem, alezredes Mihálovics, alezredes Királyi, őrnagy Arany Károly, őrnagytorzsor-tos Gesztesy László, Petőfi Sándor százados, Anton Kurz sekretár, Lőrinczi József százados segédtsízt, Veres János főhadnagy, Borra János, Orbán Károly, Zajzon Áron hadnagyk, Meinlinger főhadnagy.

1849. április 15-én írta Petőfi a »Fogadatok be-ti dicső kapuk...« kezdetű versét a Bethlen-rész nagy palotájának folyosóján az udvarra néző ablakban.

1852-ben bezárkérhivatalokká süllyed. De nem soká, mert 1854. április 13-án éjjel 11 órakor kigyul s leég az egész tető. 1874-ig csupaszon állanak a falak kitéve az idő viszontagságainak, amikor a műemlékek országos bizottsága stílszerűen befedette, az aranyházat és országházat helyreállította azzal a céllal, hogy az majdan Rudolf trónörökösnek szolgálnd vadászkestélyül.

Azóta a vár javítása kisebb-nagyobb megszakítás-sal egyre tart.

344—1908. sz. végreh.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 1908. évi Sp. I. 61/3 sz. végzése folytán dr. Vasinka Tamás puji ügyvéd által képviselt Herclinger Áron felperes részére Nagy Géza és neje petrozsényi lakos alperes ellen 30 korona 12 fillér tőkekövetelés s jár erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1065 koronára becsült ingóságokra a puji kir. járásbírósnak 1908. v. 859. sz. végzésével az árverés elrendeltetvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatott követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Petrozsény községében leendő megtartására határidőül **1908. évi augusztus hó 10 napjának d. e. 11 órája** kitűzetik, amikor a bíróilag lefoglalt szoba-butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek kész-pénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Felhívatnak mindazok, kik az elárverezendő ingó-ságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végre-hajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelen-téseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldött írás-ban, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik. Kelt Pujon, 1908. évi július hó 1. napján.

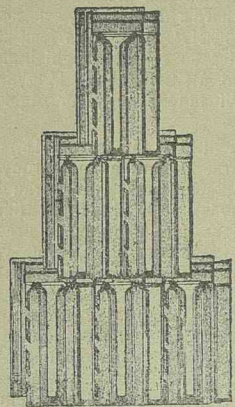
Biró János
kir. bir. végrehajtó.

Egy magyarul jól írni, olvasni tudó fiú

nyomdász tanulónak

felvétetik

Figuli A. könyvnyomdájában Petrozsény.

Nagyikindai gyártmány.
Bohn-féle szab. biztonsági átfedő-
cserép 272. szám.

BOHN M. ÉS TÁRSAI

= = = = NAGYKIKINDA és ZSOMBOLYA. = = = =

Legrégibb, legnagyobb és legjobb telep e szak-
mában Ausztria-Magyarországon a = = = =

BOHN-féle TÉGLAGYÁRAK

= = NAGYKIKINDÁN ÉS ZSOMBOLYÁN. = =

Alapítotott 1864.-ben — Legelőkelőbb referenciák. — Alapítotott 1864.-ben.

50 millió évi gyártás

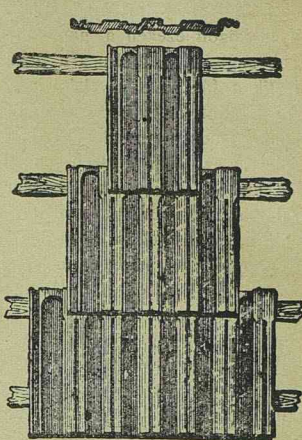
a cs. és kir. szab. Bohn-féle biztonsági átfedő cserepekből

VASOXYD természetes vörös színben vagy kátrányozva.

GYÁRTMÁNYOK: Bohn-féle szabadalmazott biztonsági átfedőcserepek.

Legelőkelőbb, legszebb tetőzet.

Képes árjegyzék és minták kívánatra ingyen és bármentve.

Zsombolyai gyártmány.
Szab. bizt. préselt átfedőcserép 253. sz.

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható

Hochsinger Testvérek Budapest.
Özv. Grün Mórénál Petrozsényben.

Első petrozsényi
könyvnyomda és
könyvkötészet

Van szerencsém Petrozsény és vidéke mélyen
tisztelt nagyérdmü közönségének

tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **könyv- és papirkereskedésem** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legutányosabban kielégitem. **Tanszerek-, rajz- és íróeszközök, tankönyvek, imakönyvek, albumok** stb. nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legelőkelőbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos áron kaphatók.

Midőn a kultúra tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdát** állítottam, a társadalmi életnyilvánulás követelményeit kielégítendő hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével a hazafias célt szolgáljak. A kezdett nehézségeivel küzdve, anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdát, hogy a legmesszebb menő igényeket a legutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szíves támogatását kérem.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek a haladás, a fejlődés kívánalmainak kielégítését szem előtt tartva **KÖNYVKÖTÉSZETET** rendeztem be gépezettel, a legmodernebb eszközökkel felszereltem s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legutányosabban elvállalom.

Teljes tisztelettel:

FIGULI ANTAL.

Hivatalos- és
magánnyomtatványok.

„Petrozsény és Vidéke”
kiadóhivatala.

Dobrowszki Károly

Cserépkályha-raktára. — Kályhakészítő

Gyulafehérvárt.

Raktár: Nagyszebenben, Jikeli F. Károly urnál.

Állandóan nagy raktár tűzmentes, divatos stylusban készített

cserépkályhákban

a legszebb színekben u. m.: barnászöld, borsózöld, almazöld, acélzöld, sötétkék, égbék, majolika, trapp, lax stb.

Fürdőkád-burkolatok,

fayence és porcellán lemezekből.

Takarék-tűzhely felszerelések

porcellánból, fehér és kék színben.

Régi kályhák javítása és átrakása elvállaltatnak

2—3 évi jótállás.

Pontos kiszolgálás. — Jutányos árak.

Szénát, szalmát eladok

hármily nagy mennyiségben.

Közvetítőknak magas jutalék.

Schreier Béla takarmány-
nagykereskedő. Budapest.

Népszínházutcza 22. sz. Telefon 20—52.

Az „ÜSTÖKÖS”

a legjobb magyar viclap. Hetenkint 20 oldal, színes képek.

ELŐFIZETÉS: félévre (jul. dec.) 6 korona.
negyedévre (jul. okt.) 3 kor.

A ki a félévi előfizetést most beküldi ingyen kapja az 1907 évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vicc, kép, stb.)

ELAVÁNYCÍM: „Üstökös”, Budapest V. ker. Szabadságtér 11.

Hirdetések jutányos áron felvételnek e lap

Kiadóhivatalába.

NYOMATOTT FIGULI ANTAL GYORSSAJTÓJÁN PETROZSÉNY.